

Czy moje dziecko osiągnęło gotowość szkolną?

Poradnik dla rodziców

Joanna Jaśkiewicz-Giejło

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Łodzi

Gotowość szkolna to inaczej stopień rozwoju dziecka niezbędny do podjęcia obowiązków związanych z rozpoczęciem nauki w szkole. Jest to zespół cech psychofizycznych ukształtowanych w okresie pierwszych 7 lat życia.

Gotowość to nie tylko umiejętność czytania i liczenia, ale przede wszystkim dojrzałość dziecka do podejmowania nowych zadań i zdolność do przystosowania się do nowego środowiska. Mówimy tutaj o prawidłowym rozwoju emocjonalnym i społecznym.

Gotowość szkolna obejmuje rozwój psychiczny (emocjonalny, społeczny, umysłowy), fizyczny i poznawczy dziecka.

Od chwili pojawienia się dziecka na świecie, rozpoczyna się w jego życiu proces przemian, charakteryzujący się właściwym sobie rytmem.

Rozwojowi dziecka towarzyszą poszczególne etapy, które zależą od indywidualnych potrzeb i możliwości młodego człowieka.

Każdy rozwija się we własnym tempie. To co może zrobić rodzic, to towarzyszyć swojemu dziecku - nie ma możliwości tego rozwoju przyspieszyć.

Dlatego, na przykład, przygotowując dziecko do nauki czytania rozpoczynamy od ćwiczeń ruchowych, zabaw muzycznych, następnie w rozpoznawanie odgłosów z otoczenia, słuchania piosenek, czytania dziecku, a potem wprowadzamy ćwiczenia analizy i syntezy słuchowej od podziału zdania na wyrazy (3-4 latki), następnie podziału wyrazu na sylaby (4-5 latki) i wyodrębnianie głosek w wyrazie (5-6 latki).

Zaczynamy od krótkich wyrazów 2-3 sylabowych o sylabach otwartych (czyli zakończonych samogłoską), które dziecko mogłoby wyklaskać lub wystukać, np. ka-wa, ta-ta, po-le, ko-la-no, so-bo-ta itp.

Jeśli dziecko potrafi dokonać tego podziału, uczymy je wyodrębniania pierwszej, a potem ostatniej głoski w wyrazie i analizy/syntezy głoskowej (powiedz jaki wyraz usłyszałeś: p-o-m-i-d-o-r, a-p-a-r-a-t) lub jakie głoski słyszysz po kolei w słowie: kawa, lodówka. Po tych ćwiczeniach możemy przejść do podziału wyrazu na poszczególne głoski.

Każdy etap jest bardzo ważny i każdemu należy poświęcić odpowiednio dużo czasu.

Jeśli dziecko nie osiąga satysfakcjonujących efektów w nauce czytania, należy wrócić do odpowiedniego etapu i ćwiczyć tak długo, aż będzie można przejść do następnego.

Podobnie jest z każdą szkolną umiejętnością (liczenie, pisanie).

Każdy etap w rozwoju człowieka ma swoje potrzeby.

Nie należy pomijać żadnego z etapów, ale też niewłaściwym jest zaniechanie oddziaływań wychowawczych wobec dziecka.

Należy obserwować swoją pociechę i proponować jej odpowiednie do wieku zabawy i obowiązki domowe.

Nie istnieje konkretny wiek dziecka wskazujący na jego gotowość do podjęcia nauki w szkole.

Szacuje się, że średnio młody człowiek osiąga taką gotowość około 7 roku życia.

Zdarzają się indywidualne różnice w rozwoju dzieci, które pozwalają niektórym 5,5 latkom pójść do I klasy, ale zdarza się, że i 8 latki nie osiągają jeszcze gotowości.

Dziecko gotowe do szkoły:

- ✓ Prawidłowo reaguje na uwagi dotyczące jego zachowania
- ✓ Umie przynajmniej częściowo panować nad emocjami, np. złością, niechęcią, zaczyna kontrolować swoje uczucia
- ✓ Nie zniechęca się trudnościami, porażkami
- ✓ Wyraża zainteresowanie szkołą i chęć uczenia się
- ✓ Jest zaintrygowane czytaniem, pisaniem, liczeniem
- ✓ Podejmuje próby radzenia sobie z trudnościami
- ✓ Potrafi poprosić o pomoc
- ✓ Stara się doprowadzić pracę do końca
- ✓ Nie obraża się
- ✓ Potrafi przegrywać

Dziecko gotowe do szkoły:

- ✓ Chętnie nawiązuje koleżeńskie znajomości
- ✓ Potrafi współpracować w grupie
- ✓ Koncentruje uwagę przez około 15 minut
- ✓ Potrafi powiedzieć ile ma lat, w jakim mieście mieszka, zna swój adres
- ✓ Zna pory roku, dni tygodnia, nazwy kolorów
- ✓ Ma wzrost i wagę odpowiednią do wieku (wzrost pow.120 cm, waga pow. 23 kg)
- ✓ Dobrze widzi i słyszy
- ✓ Sprawnie biega, skacze, jeździ na rowerze, celnie rzuca piłką i sprawnie ją łapie (gotowość do nauki pisania, czytania)
- ✓ Chętnie bawi się klockami, odtwarza konstrukcje według wzoru (gotowość do nauki geometrii, czytania)
- ✓ Wycina nożyczkami, zapina guziki, kurtkę na zamek, zawiązuje buty (gotowość do nauki pisania)

Dziecko gotowe do szkoły:

- ✓ Samodzielnie wykonuje podstawowe czynności samoobsługowe: je, ubiera się, dba o higienę (gotowość do nauki pisania, gotowość społeczno-emocjonalna)
- ✓ Nabyło umiejętność podstawowej orientacji w schemacie własnego ciała - potrafi różnicować prawą i lewą stronę - najczęściej wykonuje czynności tą samą ręką (uksztaltowała się dominacja ręki), (gotowość do nauki pisania, orientowania się na mapie, odczytywania informacji z tabel)
- ✓ Prawidłowo trzyma narzędzie do pisania (ołówek, kredkę, pióro)
- ✓ Koloruje dokładnie, nie wychodzi poza kontury
- ✓ Rozumie polecenia: „W lewym/prawym górnym/dolnym rogu, na dole strony”
- ✓ Określa położenie przedmiotów: nad, w, pod, przed, za, pomiędzy, z tyłu, z przodu (gotowość do uczenia się matematyki, geografii, historii)

-
-
- ✓ Wymawia wszystkie głoski
 - ✓ Posługuje się mową zrozumiałą dla otoczenia (gotowość do nauki czytania i pisania)
 - ✓ Uważnie słucha i rozumie polecenia
 - ✓ Zapamiętuje wierszyki, piosenki
 - ✓ Potrafi powiedzieć jaką głoskę słyszy na początku i końcu słowa
 - ✓ Dzieli sprawnie słowa na sylaby i głoski
 - ✓ Potrafi przeliterować słowa
 - ✓ Dodaje i odejmuje w zakresie 10
 - ✓ Przelicza kolejno przedmioty przynajmniej do 12

Co może przeszkadzać w osiągnięciu sukcesu?

1. Zaburzone procesy poznawcze, m.in. trudności w postrzeganiu i klasyfikowaniu, zapamiętywaniu informacji, koncentracji uwagi, podatność jej na rozproszenie, hamowanie własnych reakcji
2. Zaburzona komunikacja językowa
3. Obniżona sprawność ruchowa
4. Niska ocena gotowości szkolnej przeprowadzona w przedszkolu
5. Trudności emocjonalne, np. reagowanie w zabawie gniewem, złością, obrażanie się, trudności w regulacji własnych emocji – łatwo wybuchają złością, płaczem, impulsywność, nieśmiałość, wycofanie, nadmierny lęk, potrzeba przebywania wyłącznie blisko nauczyciela lub innego dorosłego w stopniu utrudniającym zabawę i naukę w grupie, unikanie sytuacji wymagających samodzielności

Rozwój emocjonalny i społeczny

Umożliwia dziecku adaptację w przedszkolu i szkole oraz odnalezienie się w zespole klasowym. Decyduje m.in o odporności na stres, umiejętności wyrażania emocji i ich kontroli, wrażliwości na emocje innych, motywacji do pracy i wytrwałości w niej, doprowadzaniu rozpoczętych zadań do końca, podporządkowaniu się obowiązującym normom i zasadom, nawiązywaniu kontaktów społecznych.

Dojrzałość społeczna nie pojawia się spontanicznie (nie dokonuje się samorzutnie w wyniku procesu dojrzewania), ale zachodzi w toku rozwiązywania różnych problemów i zadań społecznych, kontaktów z innymi ludźmi, harmonijnej współpracy, pod wpływem oddziaływania różnych środowisk.

O tym czy prawidłowo ukształtuje się sfera emocjonalna i zachowanie społeczne, decyduje wiele czynników m. in.: relacje między członkami rodziny, odpowiednie kierowanie rozwojem emocjonalnym i społecznym dziecka przez dorosłych, stosowanie odpowiednich i spójnych metod wychowawczych już od momentu przyjścia dziecka na świat, prawidłowe wpływy środowisk, w których dziecko przebywa np. przedszkole, plac zabaw.

Kluczową rolę odgrywają rodzice.

Bardzo dobrym rozwiązaniem kształtującym rozwój społeczno-emocjonalny przedszkolaka są gry i zabawy towarzyskie; zwłaszcza gry planszowe, zabawy sportowe uczące tolerancji, radzenia sobie z porażką i emocjami.

Przyczyny trudności w koncentracji uwagi
(szczególnie w zakresie obowiązków szkolnych):

1. Słaba motywacja do wysiłku
2. Niedostateczny trening koncentracji uwagi
3. Brak wdrażania nawyków wytrwałej pracy, brak konsekwencji
4. Obserwowanie dorosłych, naśladowanie
5. Stresujące sytuacje w domu i szkole
6. Zbyt trudne, złożone zadania
7. Dieta zbyt bogata w cukry
8. Nadużywanie smartfonów, internetu, spędzanie czasu przed TV

Negatywny wpływ używania smartfonów:

1. Zaburzenia widzenia
2. Spowolnienie rozwoju mowy
3. Słabszy rozwój ruchowy, motoryki małej
4. Problemy ze snem
5. Słabsze relacje z rodzicami i kolegami
6. Brak treningu uwagi dowolnej
7. Zaburzenia koncentrowania uwagi
8. W skrajnych sytuacjach – syndrom uzależnienia – agresja, tiki, spazmy, stany lękowe
9. Zmniejszenie zainteresowania aktywnościami przygotowującymi do nauki czytania i pisania
10. Słabszy rozwój emocjonalny i społeczny

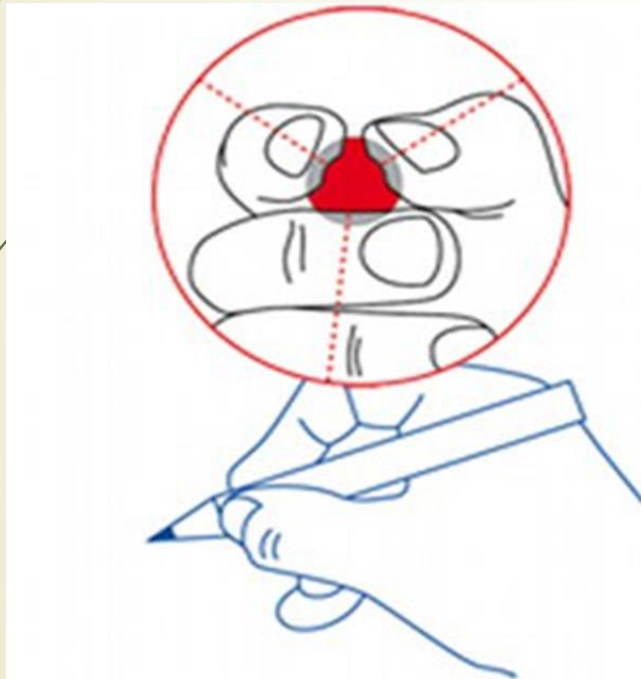

Rozwój fizyczny

Prawidłowa postawa przy nauce pisania

Prawidłowy chwyt ołówka, który umożliwia długotrwałe i efektywne pisanie/rysowanie.

PRAWIDŁOWY CHWYT

1. CHWYT CYLINDRYCZNY
od 1 do 2 lat

2. CHWYT PALCZASTY
od 2 do 3 lat

3. ZMODYFIKOWANY CHWYT
TRÓJPUNKTOWY (trójpalcowy)
od 3 i 1/2 do 4 lat

4. TRÓJPUNKTOWY
(trójpalcowy) CHWYT
od 4 i 1/2 do 7 lat

Rozwój manualny. Co może zrobić rodzic?

- ▶ malowanie palcami, pędzlem form kolistych
- ▶ wydzieranie i wycinanie kształtów
- ▶ ugniatanie kulek z papieru, waty
- ▶ zbieranie drobnych przedmiotów (groch)
- ▶ kreślenie dużych kół i ósemek w powietrzu, na dużych arkuszach
- ▶ pogrubianie konturów, kalkowanie, kolorowanie
- ▶ kreślenie w kierunku od lewej do prawej i z góry do dołu prowadzenie kreski w labiryncie
- ▶ rysowanie szlaczków łączenie kropek

Rozwój MOWY

Co może zrobić rodzic?

- Jak najwięcej rozmawiać z dzieckiem
- Unikać „spieszczania” wyrazów
- Zwracać uwagę na poprawność artykulacyjną mowy dziecka
- Słuchać tego, co dziecko ma do powiedzenia
- Dawać przykład poprawnej mowy wiązanej, opowiadając dziecku, opisując obrazki, streszczając bajki itp.
- Czytać dziecku książki

Mamo, tato!

Niepełna gotowość szkolna może skutkować znaczącymi problemami szkolnymi wpływającymi na emocje, motywację i poczucie wartości małego człowieka.

Warto zatem przyjrzeć się możliwościom swojego dziecka i w porę zareagować.

Porozmawiajcie z nauczycielami w przedszkolu, zgłóście się do specjalistów, stymulujcie rozwój dziecka, pomóżcie mu, jak najlepiej przygotować się do szkoły.

Jeśli uważasz, że twoje dziecko nie jest jeszcze gotowe to możesz:

1. Poprosić nauczyciela o informacje n/t gotowości szkolnej twojego dziecka
2. Zgłosić się do poradni i poddać je specjalistycznym badaniom pedagogicznym i psychologicznym w celu dobrania odpowiedniej pomocy i ewentualnie odroczyć dziecko od realizacji obowiązku szkolnego. Opinię otrzymasz po badaniach.
3. Poznać mocne i słabe strony dziecka
4. Uzyskać wskazówki do pracy w domu
5. Rozpocząć terapię

-
-
- Dokładne przemyśl, rozważ za i przeciw.
 - Zapytaj swoje dziecko, czy chce iść do szkoły i **CZY WIE, CO TO OZNACZA.**
 - Kieruj się wyłącznie dobrem dziecka.
 - Nie postępuj pochopnie.
 - Porozmawiaj o dziecku z dotychczasowym nauczycielem w przedszkolu oraz innymi specjalistami pracującymi w placówce, np. pedagogiem, psychologiem, logopedą.
 - Odwiedź szkołę, do której chcesz posłać dziecko.

W razie pytań zapraszamy:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1

ul. Hipoteczna 3/5, Łódź

tel. 42 651-49-72

